קלז: רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת

מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל. תימה אמאי איצטריך למיתני הא׳ כיון דכבר תנא דבשר החופה את רוב העטרה מעכב המילה וכי לא פרע עדיין רוב עטרה מכוסה: **אבי** הבן **אומר בו׳.** דרבינו שמואל גרים אבי הבן בריש״ש והדר המל אומר וכבר הגיגא לעשות כן לבדך אבי הבן קודם המילה משום דלהכניסו להבא משמע כדאמרינן בפ״ק דפסחים (ד׳ ז׳. ופס) בלבבר כ״ע לא פליגי דלהבא משמע **ועוד** [ט]דכל המצות מבדך עליהן עובר לעשייתן ור״ת החזיר המנהג לקדמותו ואגרם המל בריש״ש הספרים וכן מוכח כולה סוגיא מדקאמר העומדים שם אומרים בשם שהכניסו לברית מכלל שכבר הכניסו ועוד דגבי גר דבסמיך גרס בריש״ש המל כו׳ והדר המבדך אומר אקב״ו למול את הגרים ונראה הוא שזהו כנגד ברכת אבי הבן והתם מ״מ לשעות הגירסא שיש באותה ברכה להעיף מהן דם ברית כו׳ ברוך כורת הברית משמע דכל זה הוא אחר המילה ועוד דהמבדך מבדך לעולם אחר המילה כמו במילת קטן והיה״ת דספסים ה״פ בלבבר כ״ע לא פליגי דלהבא משמע טפי מלשעבר ומיהו לשעבר נמי משמע כי פליגי בעל דיעבד מר סבר דמשמע מעיקרא טפי מלהבא ומר סבר להבא נמי משמע כמו מעיקרא והא דאמרינן דכל המצות מבדך עובר לעשייתן ה״מ כשהמבדך עצמו עושה המצוה: **ידיד מבטן.** אומר ר״ת שהוא מברכהו אביו שנקרא ידיד שנאמר (ירמיה יא) מה לידידי בביתי בדברשינו במנחות בפרק כל המנחות (ד׳ נג: ופס) ושלשה האבות מזכיר חוק נשאלו שם הוא יצחק הוא יעקב ונאצלאיו חתם באות ברית קדש הוא יעקב ונאצלאיו הוא וכניו כמו שתרגם יונתן הנאצלאים והכפיעות בניא ובני בניא (ישעיה כב) כלומר יולאי נאצלאיו [י]: **במצותיו** וצונו למול את העבדים. שנאמר יליד בית ומקנת כסף (בראשית יז):

הדרן עלך ר׳ אליעזר דמילה

תולין. אבל נותנין להלויה ביום טוב. וצריך לפרש ולומר שאם היה עושהו מתמול לא היה טוב כל כך וחזק והא דתניא בפרקין לעניל (ד׳ קנד. ופס) דאין מסגנין את המרבל במסגנת שלו בי״ט אם היה עושהו מתמול לא היה מתקלקל: **דרבי אליעזר עייפא מדר״י.** תימה ולר״ת תיקשה ליה הנהו קראי דדרש בפ״ק דמגילה (ד׳ ז:) דקאמר ורבי יהודה כתיב הוא וכתיב לכם ולא קשיא כאן במכשירין שאפשר וכו׳ וכ״ת ר״ל הוה דרש הוא לדרשה אחרינא א״כ מנ״ל התם דרבי יהודה הוה מפליג לימא דרבי יהודה הוה דרש ליה לדרשה אחריתי כר׳ אליעזר וגראה דבגלוריתא מודה ר׳ אליעזר דמכשירין דאפשר אסורים [י]וכי שרי להו הכא ה״מ בהא עראי דאיכא מדרבנן גזירה אטו אהל קבע דאמרינן בגיטה בפרק המביא (ד׳ לב:) מיהו קשה מנ״ל דעדיפא דילמא בהא מודה אפילו רבי יהודה:

מגלה

מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל:
גמ׳ [ז]אמר רבי אבינא א״ר ירמיה בר אבא אמר רב [ח]בשר החופה את רוב גובהה של עטרה: ואם היה בעל בשר וכו׳: אמר שמואל קטן המסורבל בבשר רואין אותו כ״ז שמתקשה ונראה מהול אינו צריך למול ואם לאו צריך למול במתניתא תנא [ט]רשב״ג אומר [י]קטן המסורבל בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה ואינו נראה מהול צריך למולו ואם לאו אינו צריך למולו מאי בינייהו איכא בינייהו נראה ואינו נראה: מל ולא פרע: ת״ר [יא]המל אומר אקב״ו על המילה אבי הבן אומר אקב״ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו העומדים [יב] אומרים בשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמע״ט והמברך אומר אשר קידש ידיד מבטן חוק בשארו שם וצאצאיו חתם באות ברית קדש על כן בשכר זאת אל חי חלקנו [יג] צוה[יד] להציל ידידות שארינו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו בא״י כורת הברית [יה]המל את הגרים אומר ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם אקב״ו על המילה והמברך אומר אקב״ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר [יו]אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא״י כורת הברית [יז]המל את העבדים אומר אקב״ו על המילה והמברך אומר אקב״ו למול את העבדים ולהטיף מהם דם ברית [יח]שאילמלא דם ברית חוקות שמים וארץ לא נתקיימו שנאמ׳ אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא״י כורת הברית:

הדרן עלך רבי אליעזר דמילה

רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת בי״ט ונותנין לתלויה בשבת וחב״א [יא]אין תולין את המשמרת בי״ט ואין נותנין לתלויה בשבת אבל נותנין לתלויה ביו״ט: **גמ׳** השתא ר״א אוסופי אהל עראי לא מוספינן למיעבד לכתחלה שרי מאי היא דתנן [יב]פקק החלון ר״א אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכ״א בין כך ובין כך פוקקין בו ואמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן [יג]הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה בי״ט ואין צ״ל בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר״א אומר אין מוסיפין בי״ט ואין צ״ל בשבת וחכ״א מוסיפין בשבת ואין צ״ל ביו״ט: ומפרקינן ר׳ אליעזר סבר לה כר׳ יהודה דתניא אין בין יו״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד. ר׳ יהודה אומר אף מכשירי אוכל נפש. וזה שמתיר ר׳ אליעזר לעשות אהל לכתחילה ביו״ט לתלות

פרע. גילה: **גמ׳ רוב גובהה.** לא תימא רוב העטרה דקתני מתני׳ רוב היקפה אלא אפילו רוב גובהה במקום אחד: **קטן המסורבל בבשר.** פלטר״י בלע״ז שמן ועב ולאחר שימול נראה כמכסהו: **כל זמן שמתקשה.** ומתוך הקישוי מתפשט בשרו: דבשמואל גרסינן **ונראה מהול:** במתניתא גרסינן **ואינו נראה מהול: איכא בינייהו ואינו נראה.** לשמואל נראה מהול הוא דאין צריך למולו הא נראה ואינו נראה צריך למולו מאי בינייהו איכא בינייהו נראה ואינו נראה: **אשר קידש ידיד מבטן.** יתחק קרי ידיד על שם אשר להכתת (בראשית כב): **מבטן.** דקודש שנולד מתקדש למצוה זו דכתיב (שם יז) אכל ערלה אשתך וגו׳ והקימותי את בריתי אתו הייגו מילה: **בשארו.** בבשרו: **שם.** חק של מילה: **ונאצלאיו.** אחריו: **חתם באות.** זו של ברית קדש: **לזה להציל ידידות שארינו משחת.** מגיהנם דכתיב גם את בדם בריתיך שלחתי אסיריך מבור אין מים (זכריה ט):

הדרן עלך ר׳ אליעזר דמילה

תולין אם המשמרת. שמסגנין בה שמרי יין ומותת פיה לכל לד בענגול ונעשה כאהל על מנל הכלי שקורין אשטנד״ל. ואע״ג דעביד אהל שרי בי״ט כדמפרש בגמרא. אבל בשבת מיתלא לכתחילה לא אבל אם תלויה היא נותנין לתוכה שמרים ומסגן דאין דרך בורר בכך: **גמ׳ פקק החלון.** כגון אריגת הגג: **אלא להוסיף.** כגון פקק זה שאינו אלא תוספת ערלי על האהל: **סבר ליה כרבי יהודה.** הלכך הכא שרי דמכשירי אוכל נפש הוא: **שאי אפשר לעשותן מעי״ע.** כגון שפוד שנרלס בי״ט: **עדיפא.** חזקה. דהוא שרי אפילו מכשירין שאפשר מעיו״ט: **אלא כוזא בסיכתא.** תלה כלי קטן במגוז: **ה״ג דמיתייב.** והכא מאי מיזעא איכא בהאהל ערלי בגין גמור לא הוי ומדרבנן הוא דמיתסר:

מגלה

מסורת הש״ס

א) יבמות מז: עח.. ב) [תוספ׳ פסח״ז], ג) [מנחות מב. תוספ׳ כרכות פ״ו כל הענין עד סופו], ד) הג״מ יעב״ץ ז״ל ניקד לוה כמה״ר, ה) [נדרים נב.], ו) לעיל קמה: עירובין מד. סוטה מז:, ז) [תוספ׳ סוטה פ״ח לעיל קמה: וש״נ], ח) [תוספ׳ מגילה פ״ח] ביצה מח. (י: מגילה ז: לעיל ס: קמד.. ט) [ספסים ז.], י) [ועי׳ תוס׳ מנחות נג: ד״ה כן], כ) [עי׳ מוס׳ דספסים קח: ד״ה מה דלהיה רבות].

לעזי רש״י

פלטרי״ה [פילטרי״ן]. מרופה.
אשטנד״א [אישטינד״א]. מכנגה.

רבינו חננאל

א״ר אבינא א״ר ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה את רוב גובהה של עטרה וכו׳, וכן הלכתא. **ואם בעל בשר הוא מתקנו מפני** מראית העין, כלומר אע״פ שהצינון דחלו אינן חופין רוב גובהה של עטרה, מתקנן מפני שלא יהא נראה כערלה. אמר שמואל קטן המסורבל בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה (ונראה מהול אין צריך למול. במתניתא תנא רשב״ג אומר קטן המסורבל בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה) שאינו נראה מהול צריך למול. דאמרינן מאי ביניהו, איכא ביניהו נראה ואינו נראה צריך למול, פירוש לשמואל דאמר ואינו נראה מהול כלל צריך למול, אבל אם נראה ואינו נראה אינו צריך למול. דאמר ר״ש דאמר ואינו נראה מהול כלל צריך למול אבל אם נראה ואינו נראה אינו צריך למול. פי׳ בפירול. מסוכך בבשר כדכתיב בפיתוב פרבליהון וכו׳. מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל. פי׳ מי שמל ולא פרע את המילה, כלומר לא קרע את הערל וגילה את העטרה, כאלו לא מל.

הדרן עלך ר׳ אליעזר אם לא הביא.

עד ותהלה לאל אבי.
שית עזר גלילין.
חלין באזר והחלין.
בפ׳ ר׳ אליעזר תולין.

פרק עש״ם

ר׳ אליעזר אומר תולין **את המשמרת ביו״ט וכו׳.** ואקשינן עלה השתא ר׳ אליעזר להוסיף באהל עראי מחמיר ואמר אין מוסיפין לכתחלה (שאי׳ [שרי׳. מאי היא], דתנן פקק החלון ר׳ אליעזר אומר בזמן שקשור וחלוי פוקקין בו כו׳, ופקק זה כגון כפף לתתום בו חללו של חלון. ואמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הכל מודים שאין עושין אהלי עראי בתחילה ביו״ט ואין צריך לומר בשבת, לא נחלקו אלא להוסיף שר׳ אליעזר אומר אין מוסיפין ביו״ט ואין צ״ל בשבת, וחכ״א מוסיפין בשבת ואין צ״ל ביו״ט. ומפרקינן ר׳ אליעזר סבר לה כר׳ יהודה דתניא אין בין יו״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד. ר׳ יהודה אומר אף מכשירי אוכל נפש. וזה שמתיר ר׳ אליעזר לעשות אהל לכתחילה ביו״ט לתלות

מנהגות הב״ח

(א) גמ׳ המומדין שם אומרים כשם שהכנסתו לברית כך תכניסהו לתורה׳ פ״ל וכן בתוס׳: (ב) שם חלקנו צורנו ליה:

מוסף רש״י

את רוב גובהה. של מוסה שוהה ולא תימא רוב הקיפה (ביבמות מז:) אע״ג דאין רוב הקיפה (שם עא.). קטן המסורבל בבשר. לשון מלגנם הוה כמו (דעלמל ג) כפיתו בפרגליהון (ע״ז כ:) המלגנים בנאר כפרגל (קדושין עה.).

הדרן עלך ר׳ אליעזר דמילה

בזמן שקשור וחלוי. שם כל שעה (סוכה כז.) שאינו עגול בארץ, שהאהל שהוא קטון כו אינו מגיע לארץ (לעיל קכה:). **פוקקין בו.** כיון דמתוקן ועומד לכך אין זה לא נוטה ולא מוסיף (סוכה שם). **ואם לאו אין פוקקין בו.** דמוסיף הוא על מתיחת אהל (שם) דמיחוי כמוסיף על הבגין (לעיל קכה.) דדמי לנוטה שמוסיף על מתיחת הבגים. אע״פ שאחרי היא שהרי יחזור ויפתחנו (שבועות מז.). שאין ערשין אהל ארעי. לפרוס מחצלת על ד׳ מחיצות לו על ד׳ קונדסים לבגים על גאהל מן החמה. ודיקה גב אהל מחיצה לאו אהל הוא ישרי לפרוסה לגניעות. כדאמרינן ערוכין (לד:) בעובדא דשמואל. ופקק אחלון דמתיתין משום דבגין קבוע הוא ומיחוי כמוסיף על הבגין (לעיל קכה.) וגר׳ דל״ל: דמתני׳ הוי למעלה בגב ולא מן הגגה. אלא להוסיף. כגון שהיה מחצלת פרוסה עליהן וכרוכה ונשאר בה חוט ולמחר פוסטים. דומיא דפקק דמוסיף בגגתא הוא (שם). אין בין יו״ט לשבת. לחיות מיתר למתילה ביו״ט מה שאסור לבשבת. אבל לענין שונשין יש הרבה. שהם בפקילה ובכרת הוה בגאי גרידא (מגילה ז:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com